

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice

Agencija za ravnopravnost spolova
Bosne i Hercegovine**BOSNIA AND HERZEGOVINA**

Ministry for Human Rights and Refugees

Gender Equality Agency of
Bosnia and Herzegovina

Broj: 10-50-306/11

Sarajevo, 19.09.2011.godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 22-09-2011			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
016	37	991/11	

BOSNA I HERCEGOVINA Predstavnički dom Parlamentarne skupštine
Komisija za ostvarivanje ravnopravnosti spolova
n/r gđin Niko Lozančić, predsjedavajući
cc. gđin Davorin Semenik, sekretar

Predmet: Izvještaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UNSC-ove rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u Bosni i Hercegovini za 2011. godinu, za period 27.7.2010.-27.7.2011. godine, **dostavlja se**

Poštovani,

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je, u saradnji sa nadležnim institucijama državnog i entitetskog nivoa, izradila Izvještaj.

Vijeće ministara BiH razmotrilo je i usvojilo Izvještaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UNSC-ove rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u Bosni i Hercegovini za 2011. godinu, za period 27.7.2010.-27.7.2011. godine na 161.sjednici VMBiH održanoj 15.09.2011.godine.

Molimo Vas da uvrstite na dnevni red sjednice Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Izvještaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UNSC-ove rezolucije 1325 „Žene, mir i sigurnost“ u Bosni i Hercegovini za 2011. godinu, za period 27.7.2010.-27.7.2011. godine i donesete zaključak da se Izvještaj dostavi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine na usvajanje ukoliko smatrate potrebnim.

S poštovanjem,

Direktorica

 Samra Filipović-Hadžiabdić

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice

*Agencija za ravnopravnost spolova
Bosne i Hercegovine*

BOSNIA AND HERZEGOVINA

Ministry for Human Rights and Refugees

*Gender Equality Agency of
Bosnia and Herzegovina*

**Izvještaj o provedbi Akcionog plana za
implementaciju UNSC Rezolucije 1325
„Žene, mir i sigurnost“ u Bosni i
Hercegovini za 2011. godinu**

27.07.2010.-27.07.2011. godine

Juli, 2011. godine

SADRŽAJ

Sažetak	3
1. Uvod	6
2. Izvještaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u BiH.....	8
2.1. Povećano učešće žena na mjestima donošenja odluka na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.....	8
2.2. Povećan broj žena u vojnim i policijskim snagama i afirmacija žena kao nositeljica rukovodećih pozicija u okvirima vojnih i policijskih snaga.....	9
2.8.1. Učešće žena u vojnim snagama.....	10
2.8.2. Učešće žena u policijskim snagama.....	11
2.3. Povećano učešće žena u mirovnim misijama i uvođenje gender perspektive u obuke učesnika/ca mirovnih misija.....	13
2.4. Borba protiv trgovine osobama.....	14
2.5. Smanjena opasnost od miniranih područja u Bosni i Hercegovini.....	15
2.6. Povećano znanje i kapaciteti državnih službi za primjenu UNSCR 1325	17
2.7. Poboljšana mreža podrške i pomoći ženama i djevojčicama koje su bile žrtve za vrijeme ratnih sukoba	18
2.8. Unaprijeđena saradnja sa nevladinim i međunarodnim organizacijama na implementaciji UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini	19
2.8.1. Saradnja sa nevladinim organizacijama	20
2.8.2. Saradnja sa međunarodnim organizacijama	21
3. Izazovi i prepreke implementacije Akcionog plana za provedbu UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini.....	23
4. Sljedeći koraci implementacije Akcionog plana za provedbu UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini.....	24
5. Monitoring i evaluacija	24

Sažetak

Akcioni plan za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini je usvojen 27.07.2010. godine, Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ 92/10). Akcioni plan Bosne i Hercegovine je prvi akcioni plan za implementaciju UNSCR 1325 u regionu Jugoistočne Evrope i poslužio je kao primjer drugim državama regije prilikom izrade Nacionalnih akcionih planova za provedbu UNSCR 1325.

Tokom izvještajnog perioda nadležne institucije, međunarodne i nevladine organizacije su implementirale brojne aktivnosti, između kojih možemo izdvojiti slijedeće:

Izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini¹, koje je inicirala Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, redefinisane su odredbe, pojmovi i definicije Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH², koji su usklađeni sa međunarodnim standardima i direktivama iz ove oblasti. **Članom 20. stav 2 Zakona regulisano je da ravnopravna zastupljenost spolova podrazumijeva minimalno 40% zastupljenosti muškaraca ili žena.**

Na kandidacijskim listama političkih partija na Općim izborima 2010. godine, predstavljen je najveći broj kandidatkinja u odnosu na dva ranija izborna ciklusa 2006. i 2002. godine, što nije uticalo na povećanje zastupljenosti žena u organima donošenja odluka. Procenat zastupljenosti žena u zakonodavnim organima vlasti nije povećan. **Zastupljenost žena na svim nivoima izvršne vlasti i dalje niska, osim izuzetka Vlade Republike Srpske u kojoj je imenovano 5 žena ministrica od ukupno 16 ministarskih mjesta.**

U cilju implementacije aktivnosti koje se odnose na **povećanje broja žena u vojnim i policijskim snagama**, a u skladu sa Akcionim planom za implementaciju UNSCR 1325 u BiH, nadležne institucije su preduzele mjere kako bi ih uvrstile u svoje godišnje programe rada. Na taj način omogućuje se provedba aktivnosti uz finansijsku i tehničku podršku institucija, te preuzimanje odgovornosti za njihovo praćenje i održivost.

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je dala sugestije za **usaglašavanje Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine sa Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine**. Zahtjev za davanje sugestija je stigao od konsultativne radne grupe koja okuplja stručnjake u oblasti policijske službe na državnom i entitetskom nivou i koja radi na pripremi materijala za izmjene i dopune tri zakona o policijskim službenicima u Bosni i Hercegovini.

Kroz rad Ministarstva odbrane BiH **vojni poziv je promovisan kao poziv za ženske i muške kandidate**, imenovana je osoba za ravnopravnost spolova, te je uspostavljena uska saradnja sa NATO Štabom, sa kojim su organizovani zajednički sastanci i obuke.

U Republici Srpskoj osnovana je „**Mreža žena Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske- RS – WPON**“, dok je formiranje **Mreže žena policajki Federacije BiH** u toku.

¹ „Službeni glasnik BiH“ br.102/09.

² „Službeni glasnik BiH“ broj:16/03.

U organizaciji Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine i EUPM-a, proveden je projekat **edukacije nastavnika i instruktora na policijskim akademijama**. Održane su po tri obuke za nastavnike Policijske akademije Federacije Bosne i Hercegovine i Policijske akademije Republike Srpske i jedna obuka za nastavnike Agencije za školovanje i stručno usavršavanje kadrova BiH. Obuku je prošlo ukupno 48 nastavnika/ca i instruktora/ica.

U cilju upoznavanja sa značajem UNSCR 1325 i obavezama iz Akcionog plana za provedbu UNSCR 1325 u BiH, organizovane su **promocije Akcionog plana** u: Ministarstvu sigurnosti, 08.12.2010. g, Graničnoj Policiji Bosne i Hercegovine, 08.02.2011.g, i SIPA-i, 27.06.2011.g.

U periodu 2010/2011.g. Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine i Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine su uložili velike napore na **promociji uloge žena u mirovnim misijama**. Izvršeno je testiranje iz engleskog jezika za žene radi sudjelovanja u mirovnim misijama, radilo se na stimuliranju žena da se prijave za učešće u mirovnim misijama, a predviđen je i **modul „Gender awareness“** u okviru predmisiona obuke za bh. policijske službenike/ce koju Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine priprema sa PSOTC³.

Uprkos postignutim rezultatima još uvijek postoji niz faktora koji pogoduju trgovini ljudima u BiH. Nestabilna ekonomska situacija je uticala na veću izloženost vulnerabilnih grupa (izbjegla i raseljena lica, Romi, lica u stanju socijalne potrebe) opasnosti trgovine osobama. Potrebno je nastaviti aktivnosti na **podizanju svijesti o trgovini osobama i preventivno djelovanje** na otklanjanju uzroka koji dovode do trgovine osobama, s ciljem da se smanje rizici među ranjivim kategorijama.

Granična policija BiH kontinuirano radi na provođenju aktivnosti koje su usmjerene na prevenciju i borbu protiv trgovine osobama.

Činjenica da su velike površine u Bosni i Hercegovini još uvijek minirane dovodi do smanjenja mobilnosti stanovništva, ugrožavanja sigurnosti muškaraca i žena i smanjenja mogućnosti privrednog razvoja, naročito u ruralnim oblastima. Čišćenje površina od mina će uveliko doprinijeti poboljšanju sigurnosnih uslova u Bosni i Hercegovini i poboljšati mogućnosti razvoja poljoprivrede, stočarstva i izgradnje infrastrukture. S obzirom da se u ruralnim područjima i žene bave poljoprivredom, neophodno je sagledati **gender komponentu procesa deminiranja u Bosni i Hercegovini**⁴.

Trenutna veličina minski sumnjive površine iznosi 1.442,84 km² ili 2,81% u odnosu na ukupnu površinu Bosne i Hercegovine. Definisano je 10.866 minski sumljivih mikrolokacija, na kojima se, procjenjuje se, nalazi 213.000 mina/NUS-a. Trenutna veličina minski rizične površine iznosi 220,70 km².

Na nivou države Bosne i Hercegovine započeo je proces izrade **Strategije u oblasti tranzicijske pravde**, koja će uključiti i **pitanje žena civilnih žrtava rata i žrtava torture**.

---

³ Peace Support Operations Training Centre BiH (PSOTC)

⁴ Veoma značajan pomak po ovom pitanju je učinjen 2009.g. kada je izvršena analiza dokumenata koji su povezani sa procesom deminiranja, u cilju uvođenja komponente ravnopravnosti spolova.

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine i entitetski gender centri su od samog osnivanja započeli proces obuka državnih službenika/ca o pitanjima koja se tiču ravnopravnosti spolova. Zbog iskazane zainteresovanosti rukovodećih državnih službenika održane su **obuke za oko 100 rukovodećih državnih službenika**, u suorganizaciji Agencije za državnu službu BiH i Agencije za ravnopravnost spolova BiH, što je stvorilo veću mogućnost uključivanja ravnopravnosti spolova u programe rada nadležnih institucija. Posebna pažnja je posvećena obukama službenika/ca sektora sigurnosti.

Veoma značajni partneri nadležnih institucija u implementaciji Akcionog plana za implementaciju 1325 u Bosni i Hercegovini su međunarodne i nevladine organizacije, koje su aktivne u ovom domenu. Poseban interes za proces implementacije Rezolucije 1325 su iskazale međunarodne organizacije: UN Women, UNDP, EUFOR, EUPM, NATO i OSCE.

Nevladine organizacije koje su dale doprinos implementaciji Rezolucije 1325 su: „Žene ženama“ Sarajevo, „Udružene Žene“ Banja Luka, „Centar za žene Žar“ Sarajevo, „Žena BiH“ Mostar, „Helsinški parlament građana“ Banja Luka, „Viktorija 99“ Jajce, „Forum žena“, Bratunac, „Horizonti“ Tuzla, „Most“ Višegrad, „Budućnost“ Modriča, „Lara“ Bijeljina, „Duvanjske“ Tomislavgrad, „Orhideja“ Stolac, „Fondacija lokalne demokratije Sarajevo, „Centar za pravnu pomoć“ Zenica, „Anima N“ Goražde, „Nova budućnost“ Sarajevo, „Aurora“ Sokolac, „Žene sa Une“ Bihać, „Zora“ i „Milićanin“ Milići, „Maja“ Kravica.

Bosna i Hercegovina je učinila velike napore kako bi se Akcioni plan za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini promovisao na međunarodnom nivou, naročito uzimajući u obzir činjenicu da je Bosna i Hercegovina imenovana za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti UN za 2010.g.

1. Uvod

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine je u skladu sa Programom rada za 2009.godinu započela proces izrade Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini. **Akциони plan za implementaciju UNSC Rezolucije 1325 u BiH je prvi akcioni plan ove vrste u regionu Jugoistočne Evrope.**

Akcionl plan za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini je izrađen u skladu sa **direktivom Generalnog sekretara UN (S/PRST/2008/39)** od 29.10.2008.g. koja se odnosi na procese implementacije i izvještavanja o provedbi Rezolucije Vijeća sigurnosti UN-a 1325 „Žene, mir i sigurnost“.

Značaj UNSCR 1325 je naročito naglašen donošenjem pratećih UN rezolucija: **UN Rezolucije 1820 (2008)** „Seksualno nasilje u konfliktnim i post-konfliktnim situacijama“, **UN Rezolucije 1888 (2009)** „Zaštita žena i djevojčica od seksualnog nasilja u oružanim sukobima“ i **UN Rezolucije 1889 (2009)** „Zaštita žena i djevojčica u post konfliktnim situacijama“.

Početni materijal za izradu Akcionog plana bile su **komparativna analiza akcionih planova** Danske, Noveške, Velike Britanije, Španije, Liberije i Švedske, literatura Ujedinjenih nacija, Vijeća Evrope, Evropske Unije, relevantnih eksperata/ica i nevladinih organizacija, kao i preporuke dobijene na osnovu regionalne saradnje na implementaciji UNSCR 1325.

Izrada Akcionog plana je izvršena po najvišim evropskim i svjetskim standardima, uz konsultacije sa predstavnicima/cama vladinih, nevladinih i međunarodnih organizacija. Akcioni plan, pored definisanih ciljeva i aktivnosti uključuje: **uvod, analizu stanja i osam ciljeva**, u okviru kojih su definisane aktivnosti, rokovi, nosioci odgovornosti i partneri. Aneks Akcionog plana je matrica u kojoj su za svaku aktivnost definisani indikatori i izvori finansiranja. Akcioni plan Bosne i Hercegovine jedan je od prvih Akcionih planova za implementaciju UNSCR 1325 koji sadrži **indikatore za praćenje napretka**.

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je koordinirala procesom izrade Akcionog plana, u saradnji sa Radnom grupom za izradu Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini, koju su činili predstavnici/e sljedećih institucija⁵: Ministarstvo sigurnosti BiH, Ministarstvo odbrane BiH, Ministarstvo vanjskih poslova BiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine, Gender centar Republike Srpske, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Federalna uprava policije, Ministarstvo unutrašnjih poslova RS, Centar za deminiranje BiH i predstavnica nevladinih organizacija⁶.

Primarni cilj provedbe Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini je poboljšanje položaja žena civilnih žrtava rata i veća participacija žena na mjestima donošenja odluka, vojnih, policijskih snaga i mirovnih misija.

⁵ Odluka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o formiranju radne grupe je objavljena u Službenom glasniku BiH 09/10.

Ciljevi Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u BiH su:

1. Povećano učešće žena na mjestima donošenja odluka na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini
2. Povećan broj žena u vojnim i policijskim snagama i afirmacija žena kao nositeljica rukovodećih pozicija u okvirima vojnih i policijskih snaga
3. Povećano učešće žena u mirovnim misijama i uvođenje gender perspektive u obuke učesnika/ca mirovnih misija
4. Borba protiv trgovine osobama
5. Smanjena opasnost od miniranih područja u Bosni i Hercegovini
6. Poboljšana mreža podrške i pomoći ženama i djevojčicama koje su bile žrtve za vrijeme ratnih sukoba
7. Povećano znanje i kapaciteti državnih službi za primjenu UNSCR 1325
8. Unaprijeđena saradnja sa nevladinim i međunarodnim organizacijama na implementaciji UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini

U cilju što efikasnije provedbe Akcionog plana Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je pokrenula inicijativu za formiranje Koordinacionog tijela za praćenje provedbe Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325. ***Koordinacioni odbor je formiran odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine na 154. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, koja je održana 29.06.2011.godine.***

Akcionni plan je preveden na engleski jezik i široko je distribuiran svim relevantnim institucijama. **Promocija Akcionog plana** je organizovana 03.12.2010.g. u zgradi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine uz prisustvo brojnih zvanica.

Finansijska sredstva za provedbu aktivnosti Akcionog plana obezbjeđuju se dijelom iz budžetskih sredstava nadležnih institucija, a dijelom iz sredstava FIGAP programa. FIGAP program je **Finansijski mehanizam za implementaciju Gender akcionog plana BiH do 2014. godine.** Uspostavljen potpisivanjem **Sporazuma o zajedničkom finansiranju** između Vijeća ministara BiH i grupe donatora, 23. novembra 2009. godine, a na osnovu Projektnog prijedloga koji je izradila Agencija za ravnopravnost spolova BiH u saradnji sa entitetskim gender centrima. Na taj način su, pored redovnih budžeta institucija, obezbijeđena značajna sredstva za provedbu Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine za period od 5 godina, čime je također osigurana podrška provedbi aktivnosti Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325, koje ne mogu biti finansirane od strane nadležnih institucija.

2. Izvještaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini

2.1. Povećano učešće žena na mjestima donošenja odluka na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini

Zakonska regulativa koja uređuje oblast ravnopravnog učešća žena i muškaraca na pozicijama donošenja odluka nije u potpunosti usklađena sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH, što se najbolje očituje na primjeru Izbornog zakona BiH. Pored toga, u BiH još uvijek postoji tradicionalan pristup položaju žene i društveno uspostavljeni obrasci ponašanja i odnosa koji, uz nedovoljnu zakonsku regulativu, utiču na podzastupljenost i nedovoljno učešće žena u politici i javnom životu.

Izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH koje je inicirala Agencija za ravnopravnost spolova BiH, redefinisane su odredbe, pojmovi i definicije Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koji su usklađeni sa međunarodnim standardima i direktivama iz ove oblasti radi njegove jednostavnije primijene u praksi. Parlamentarna skupština BiH je usvojila **prečišćeni tekst Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH** koji je objavljen u "Službenom glasniku BiH" br. 32/10.

Agencija za ravnopravnost spolova BiH je provela **istraživanje „Političarke u medijima tokom predizborne kampanje – slika koje nema“**. Ovo istraživanje o predstavljanju žena-političarki u medijima u predizbornoj kampanji za Opće izbore 2010. godine, pokazalo je da još uvijek nisu napravljeni značajni pomaci u ostvarivanju ravnopravnog učešća žena i muškaraca u političkom i javnom životu, te da su mogućnosti političke participacije žena i njihovog političkog utjecaja u javnoj i medijskoj sferi još uvijek ograničene.

Sa ciljem usaglašavanja zakona sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH održana je radionica sa predstavnicima i predstavnicama Komisije za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Zastupničkog doma PS BiH, Komisija za jednakopravnost spolova Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamenta Federacije BiH, kao i Odbora jednakih mogućnosti Narodne skupštine Republike Srpske. Uzimajući u obzir prioritete iz Akcionog plana predstavnici komisija i odbora su izradili **prijedloge amandmana na zakone o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine, Federacije BiH i Republike Srpske**.

Na kandidacijskim listama političkih partija na Općim izborima 2010.godine, pojavio se najveći broj žena – kandidatkinja u odnosu na dva ranija izborna ciklusa 2006. i 2002. godine, što ipak nije uticalo na povećanje broja žena na pozicijama donošenja odluka.

Rezultati izbora 2010. godine pokazuju slijedeće:

- U Predsjedništvu BiH, od tri člana predsjedništva, i dalje nema žena.
- Među izabranim zastupnicima u Predstavničkom domu PS BiH 19% je žena.
- U Narodnoj skupštini RS ima 22% žena, 18 žena u odnosu na 65 muškaraca;
- U Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH ima 17,3% žena, odnosno 17 žena u odnosu na 81 muškaraca;

- Predsjednik Republike Srpske je muškarac, a dva potpredsjednika su također muškarci.
- Predsjednik Federacije Bosne i Hercegovine je muškarac, a dva potpredsjednika su muškarci;
- Predsjednik Vlade Federacije Bosne i Hercegovine je muškarac, a dva potpredsjednika su također muškarci.
- Predsjednik Vlade Republike Srpske je muškarac, a dva potpredsjednika su također muškarci.
- Veliki napredak predstavlja činjenica da su u Republici Srpskoj od 16 ministarskih mjesta, na 5 izabrane žene, ministrice.
- U Vladi Federacije Bosne i Hercegovine je izabrana samo jedna žena ministrica.

Žene su zastupljene u malim procentima kao članice kantonalnih vlada, direktorice institucija od značaja, članice odbora, komisija i nadzornih ili upravnih odbora u javnim kompanijama.

Na Lokalnim izborima 2008.godine od ukupno 113 političkih partija i koalicija koje su sudjelovale na lokalnim izborima, samo 11 političkih partija je, u 18 opština, predložilo veći broj žena nego muškaraca na kandidatskim listama. Izvršena je ovjera 28.560 kandidata za zakonodavna tijela na lokalnom nivou, od čega 10.189 ili 35,91 % čine žene. Izabrano je 469 žena ili 15%. Za načelnike općina/gradonačelnika ovjereno je 566 kandidata od čega 36 ili 6,36% žena. Od 140 načelnika općina (odnosno gradonačelnika grada Banja Luke) izabrane su 4 žene ili 2,85%.

Podaci iz Godišnjeg izvještaja Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH za 2009.godinu, pokazuju da je zastupljenost žena u sudovima oko 64% (563 žene i 315 muškaraca), a u tužilaštvima 46% (138 žena i 160 muškaraca). Međutim, podaci o spolnoj zastupljenosti na višim pozicijama, predsjednika sudova i glavnih tužilaca, pokazuju manju zastupljenost žena (35%). Predsjednica Suda BiH je žena. Žene, kao predsjednice, dominantne su u kantonalnim sudovima. Ipak, samo su dvije žene imenovane na mjesta glavnog tužitelja, jedna u kantonalnom tužilaštvu (od 9 imenovanih) u Federaciji BiH i jedna u Okružno i Specijalno tužilaštvo Banja Luka (od 6 imenovanih) u Republici Srpskoj.

U narednom periodu planiran je nastavak aktivnosti iz Gender akcionog plana BiH, kako bi se zakoni i podzakonski akti koji regulišu pitanje imenovanja osoba na javne funkcije i proces kandidiranja uskladili sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH.

2.2. Povećan broj žena u vojnim i policijskim snagama i afirmacija žena kao nositeljica rukovodećih pozicija u okvirima vojnih i policijskih snaga

Akcionim planom za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini, definisane su aktivnosti koje imaju za cilj afirmiranje žena u vojnim i policijskim snagama. U tom smislu možemo navesti sljedeće aktivnosti: izmjene i dopune zakonskih i podzakonskih akata, uz uvođenje definicije zabrane diskriminacije, afirmisanje pozitivnih mjera, imenovanje osoba za gender pitanja u institucijama sigurnosti, provođenje obuka i promovisanje policijskog zanimanja kao ravnopravnog ženskog i muškog poziva.

U cilju implementacije navedenih aktivnosti, nadležne institucije (Ministarstvo odbrane BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Ministarstvo unutrašnjih polova Federacije Bosne i Hercegovine) su preduzele mjere kako bi ih uvrstile u svoje godišnje programe rada. Na taj način omogućuje se provedba aktivnosti uz finansijsku i tehničku podršku institucija, te preuzimanje odgovornosti za njihovo praćenje i održivost.

Poseban problem predstavlja činjenica da su žene u malom procentu zastupljene na pozicijama odlučivanja u oružanim i policijskim snagama, što se nerijetko pojašnjava činjenicom da su žene u većem broju ušle u vojne i policijske snage tek u protekloj deceniji. Žene u policiji imaju višestruko značenje. One povećavaju povjerenje žena u policijske snage, omogućavaju brže i efikasnije rješavanje slučajeva nasilja i porodici i drugih oblika nasilja na osnovu spola, imaju lakši pristup maloljetnim delinkventima i lakše šire poruke među populacijom ženskog spola.

2.8.1. Učešće žena u vojnim snagama

U cilju realizacije obaveza iz Akcionog plana za implementaciju Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini, Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine je u Plan rada Ministarstva za 2011. godinu uvrstilo aktivnost iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini. Odlukom Ministra odbrane broj: 10-50-2484/11 od 30.05.2011.godine Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine je poduzelo slijedeće aktivnosti:

- Zadužene su sve organizacione jedinice Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Zajednički štab Oružanih snaga Bosne i Hercegovine da prilikom izrade novih zakona i podzakonskih akata, kao i prilikom ažuriranja postojećih, vode računa i obavezno iste usaglase sa Zakonom o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine.
- Zadužene su sve organizacione jedinice Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Zajednički štab Oružanih snaga Bosne i Hercegovine da prilikom izrade novih zakona i podzakonskih akata, kao i prilikom ažuriranja postojećih, vode računa i obavezno u iste uključe definiciju zabrane diskriminacije na osnovu spola.
- Zadužene su sve organizacione jedinice Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Zajednički štab Oružanih snaga Bosne i Hercegovine da sve podatke, izvještaje i analize prikazuju razvrstane po spolu.
- Imenovane su osobe za gender pitanja u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH.
- Zadužen je Ured za odnose sa javnošću da u saradnji sa Sektorom za upravljanje personalom organizuje promocije vojnog poziva kako bi se eliminisale predrasude koje su zasnovane na ideji inferiornosti ili superiornosti bilo kog spola i potpomoglo osnaživanje i jačanje žena za prijavljivanje za vojni poziv.
- Zadužene su organizacione jedinice Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i Zajednički štab Oružanih snaga Bosne i Hercegovine, koje se bave planiranjem obuke, da u nastavne planove i programe uvrste teme iz oblasti ravnopravnosti spolova.

- Zadužen je Ured za odnose sa javnošću da u saradnji sa Sektorom za upravljanje personalom organizuje promocije vojnog poziva i aktivnosti koje su provodile pripadnice mirovnih misija u okviru mandata mirovnih misija.

Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine je uspostavilo plodonosnu saradnju sa NATO Štabom u Sarajevu, kada je u pitanju promocija i podizanje svijesti o ravnopravnosti spolova, što se ogleda u organizaciji i razvijanju koncepta radionica za pripadnike Ministarstva odbrane i Oružanih snaga.

U cilju **obilježavanja desetogodišnjice usvajanja Rezolucije UNSCR 1325**, NATO Štab u Sarajevu je kao strateškog partnera u realizaciji ove aktivnosti prepoznao Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine i organizovao dvodnevnu radionicu za rukovodeće državne službenike Ministarstva odbrane Bosne i Hercegovine i više oficire Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Svrha radionice je bila bliže upoznavanje rukovodećih državnih službenika/oficira sa potrebom implementacije UN Rezolucije 1325 u institucijama odbrane Bosne i Hercegovine.

Kao nastavak predhodne radionice za rukovodeće državne službenike i više oficire, održane u decembru 2010. godine, NATO Štab Sarajevo je organizovao radionicu „**NATO i Rezolucija Vijeća sigurnosti UN 1325**“, namijenjenu komandantima bataljona, oficirima iz bataljona, podoficirima i vojnicima. Svrha radionice je bila bliže upoznavanje komandanata bataljona, oficira bataljona, podoficira i vojnika sa UN Rezolucijom 1325 i važnošću njene implementacije u institucijama odbrane Bosne i Hercegovine

U okviru redovnih treninga PSOTC (Peace support operation training center BiH), predstavnic Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je održala obuku „**Ravnopravnost spolova i perspektive u okviru vojnih snaga**“.

2.8.2. Učešće žena u policijskim snagama

Policijsko zanimanje se dugo vremena posmatralo kao izrazito „muški poziv“ i bile su potrebne godine truda i zalaganja gender institucionalnih mehanizama i policijskih ustanova na svim nivoima vlasti da se žene počnu prihvatati kao ravnopravne nositeljice funkcija u okviru policijskih snaga⁷.

⁷ Ministarstvo sigurnosti BiH ima 48,73 % žena, a na rukovodećim pozicijama je 26,47% žena;

- Državna agencija za istrage i zaštitu, Ministarstva sigurnosti BiH ima 14% žena, a na rukovodećim pozicijama je 0,53%; U Graničnoj policiji BiH, Ministarstva sigurnosti BiH je 11% uposlenih žena, a na rukovodećim pozicijama je 0,19%;
- Od ukupnog broja zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske 2009.godine, zastupljenost žena bila je 20,87%, ali ovlaštenih lica-žena je 6,4%, državnih službenica 57,5%, žena-namještenika 81,8%. Od ukupnog broja žena ovlaštenih lica, 55,9% su uniformisane, a 44% su u civilnoj odjeći. Na rukovodećim radnim mjestima u Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srpske je 95 žena ili 6,5% od ukupnog broja žena.
- U Ministarstvu unutrašnjih poslova Federacije BiH po podacima iz 2009. godine bile su uposlene 193 osobe, od čega je 107 žena i 86 muškaraca. Od 6 rukovodećih državnih službenika, 4 su žene, a 2 muškarca. Od ukupno 65 državnih službenika u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Federacije BiH, 32 ili 49,23 % su muškog spola a 33 ili 50,77 % su ženskog spola.
- Od ukupno 507 policijskih službenika Federalne uprave policije u sastavu Ministarstva unutrašnjih poslova Federacije BiH, 92,11 % je muškog spola, a 40 ili 7,89 % je ženskog spola. U sastavu Federalne uprave policije 52,08 % je državnih službenica, a 39,88 % žena-namještenika.

Na Zakon o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine⁸, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je dala sugestije u cilju usaglašavanja sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini. Zahtjev je stigao od konsultativne radne grupe koja okuplja stručnjake u oblasti policijske službe na državnom i entitetskom nivou i koja radi na pripremi materijala za **izmjene i dopune tri zakona o policijskim službenicima** koji su u upotrebi u Bosni i Hercegovini. Sa predstavnicima konsultativne radne grupe održan je sastanak na kojem je prihvaćena većina dostavljenih sugestija Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine. Nakon što konsultativna radna grupa finalizira materijale oformit će se radne grupe pri Vijeću ministara BiH i vladama entiteta kako bi se izradili nacrti zakona o izmjenama i dopunama koji će biti predloženi nadležnim zakonodavnim tijelima.

U Republici Srpskoj osnovana je „**Mreža žena Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske- RS – WPON**“. Na izornoj skupštini za predsjednika Skupštine ovog udruženja izabrana je Indira Rogić, načelnik Uprave za pravne i kadrovske poslove Republike Srpske, a donesen je i Statut udruženja. Osnivanje mreže je jedan od najznačajnijih koraka u promovisanju žena policajki u okviru policijskih snaga.

Osnivanje **Mreže žena Ministarstva unutrašnjih poslova Federacije Bosne i Hercegovine** je u toku. Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je pružila stručnu i finansijsku podršku Federalnoj upravi policije, kako bi održala inicijalni sastanak na kojem su dogovoreni dalji koraci za uspostavu Mreže. Finaliziranje aktivnosti (registracija Udruženje, kreiranje statuta i dr.) biti će obavljeno tokom mjeseca septembra 2011. godine.

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je uspostavila saradnju sa Vijećem Mreže žena policijskih službenica jugoistočne Europe (WPON). Saradnja je uspostavljena i sa regionalnim projektom SEESAC Programa Ujedinjenih naroda za razvoj. Postignut je dogovor da će se svi projekti realizirati uz međusobne konsultacije i saradnju.

U okviru zajedničkog projekta koji provode Agencija za ravnopravnost spolova i entitetski gender uz podršku UNDP i UNFPA u BiH „Sprečavanje i suzbijanje seksualnog i rodno zasnovanog nasilja u BiH“, provedena je **procjena potreba za obukom u entitetskim ministarstvima unutrašnjih poslova**, mapiranje i analiza postojećih procedura, propisa, politika i strategija. Na osnovu procjene potreba održani su treninzi za državne službenike zaposlene u ministarstvima unutrašnjih poslova, te izrađen plan obuke policijskih službenika u Republici Srpskoj i Federaciji BiH, koje će se provoditi tokom 2011. godine. Postignuti su i preliminarni sporazumi sa policijskim akademijama oba entiteta u vezi uključivanja modula obuke u njihove nastavne planove i programe u okviru osnovne i specijalističke obuke.

U organizaciji Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine i Policijske misije Evropske unije (EUPM), proveden je projekat **edukacije nastavnika i instruktora Policijske akademije Federacije Bosne i Hercegovine, Policijske akademije Republike Srpske i Agencije za školovanje i stručno usavršavanje kadrova BiH**. Održane su po tri obuke za nastavnike Policijske akademije Federacije Bosne i Hercegovine i Policijske akademije Republike Srpske i jedna obuka za nastavnike Agencije za školovanje i stručno usavršavanje kadrova BiH. Obuke su sadržavale module o konceptu ravnopravnosti

8 Sl. glasnik BiH, br. 27/04, 63/04, 5/06, 33/06, 58/06, 15/08, 63/08 i 35/09.

spolova, međunarodnom i domaćem pravnom okviru (sa naglaskom na UN Rezoluciju 1325 i Akcioni plan za njenu provedbu u BiH), ravnopravnosti spolova u sektoru sigurnosti sa posebnim osvrtom na policijske snage.

Cilj obuka je podrška uspostavi cjelovitog sistema policijske obuke, u kojem bi osnovne i specijalističke policijske obuke uključivale standarde ravnopravnosti spolova. Na taj način će biti osigurano sistemsko i cjelovito osposobljavanje policije za prepoznavanje i postupanje u slučajevima koji se odnose na kršenje principa ravnopravnosti spolova..

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je u saradnji sa Policijskom misijom Evropske unije (EUPM) u BiH pripremila i štampala **publikaciju „Žene u policiji“**, koja predstavlja sveobuhvatno istraživanje o postojećem stanju, mogućnostima i preprekama za učešće žena u policijskim snagama. EUPM u BiH je dao doprinos povećanju učešća žena u policijskim snagama i izgradnji mira kroz brojne projekte podrške institucijama.

U cilju upoznavanja sa značajem UNSCR 1325 i obavezama iz Akcionog plana za provedbu UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini, organizovane su promocije Akcionog plana u slijedećim institucijama:

- Ministarstvu sigurnosti, Sarajevo, 08.12.2010. g.
- Graničnoj Policiji Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 08.02.2011.g.
- SIPA-i, Sarajevo, 27.06.2011.

Na promocijama su prisustvovali najviši zvaničnici navedenih institucija i predstavnici Policijske misije Evropske unije u Bosni i Hercegovini. Pored predstavljanja UNSCR 1325 i Akcionog plana, izneseni su statistički podaci, te predstavljene provedene aktivnosti, indikatori za praćenje provedbe i naredni koraci.

2.3. Povećano učešće žena u mirovnim misijama i uvođenje gender perspektive u obuke učesnika/ca mirovnih misija

Kada su u pitanju mirovne misije Oružanih snaga i policije Bosne i Hercegovine, do sada su učinjeni značajni naponi da se žene prihvate kao ravnopravne nositeljice funkcija, čemu u prilog ide i činjenica da žene učestvuju u mirovnim misijama od 2000.g⁹.

U periodu 2010/2011.g. Ministarstvo odbrane Bosne i Hercegovine i Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine su uložili značajne napore na **promociji uloge žena u mirovnim misijama**. U skladu sa Akcionim planom implementirane su slijedeće aktivnosti:

⁹ Učešće žena pripadnica Oružanih snaga BiH u Mirovnim misijama UN od 2000. godine:

- Jed. UN - Etiopija-Eritreja -/ 1,
- Jedinica za uništavanje NUS – Irak 292/4 (8 rotacija po 37 pripadnika) 1,35% žena,
- Jed. za obezbjeđenje – Irak - 45/3; 6,25 % žena.

Mirovne misije policije od 2000. godine: (Liberija, Cipar, Sudan, Haiti, Ist. Timor)

- 2000 – 2011. godina je u mirovnim misijama UN-a sudjelovao 135 bh. policijskih službenika od čega je bilo zatupljeno 17 pripadnica ženskog spola tj. 12,59 %.
- Trenutno je u mirovnim misijama u Liberiji, Sudanu, Cipru raspoređeno 27 pol.sl. od čega su 3 žene (2 MUP Kantona Sarajevo, 1 MUP Republike Srpske) ili 11.11 %.

- Testiranje engleskog jezika za žene radi sudjelovanja u mirovnim misijama (afirmativna mjera),
- Stimuliranje žena da se prijave za učešće u mirovnim misijama¹⁰,
- Saradnja sa Agencijom za ravnopravnost spolova BiH, UN Woman u BiH, nevladinim organizacijama i Centrom za obuku za operacije podrške miru u BiH (PSOTC),
- U okviru predmisiona obuke za bh. policijske službenike/ce koju Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine priprema sa PSOTC predviđen je **modul „Gender awareness“**,
- Pravilnikom o postupku upućivanja pripadnika policijskih službi u Bosni i Hercegovini u operacije podrške miru i druge aktivnosti u inostranstvu, izboru i obuci, pravima, obvezama i odgovornostima, postupanju pripadnika policijskih službi tokom trajanja operacije podrške mira i po povratku iz operacije podrške miru, o pravima, obvezama i odgovornostima zapovjednika kontingenta („Službeni glasnik BiH“ broj: 93/06), kao kriterij za prijavu u mirovne misije navedena je, između ostalog, spolna zastupljenost.

2.4. Borba protiv trgovine osobama

Uprkos postignutim rezultatima i velikim naporima koje su do sada učinile institucije Bosne i Hercegovine, još uvijek postoji niz faktora koji pogoduju trgovini ljudima u BiH. Potrebno je nastaviti aktivnosti na podizanju svijesti o trgovini osobama i preventivno djelovati na otklanjanju uzroka koji dovode do trgovine osobama, sa ciljem da se smanje rizici trgovine osobama među ranjivim kategorijama.

U okviru akcionih planova za Rome koje je usvojilo Vijeće ministara BiH predviđena su sredstva namijenjena unaprjeđenju stanovanja, obrazovanja i zdravstvene zaštite Roma. Na taj način osigurana je direktna pomoć ženama i djeci pripadnicima Romske zajednice u BiH, koji spadaju u najranjiviju kategoriju po pitanju trgovina osobama.

Obukom kadrova Granične policije BiH znatno je poboljšana kontrola prelaska državne granice, a samim tim i stečeni uslovi za veću mogućnost identifikovanja trgovaca osobama. U projektu „Saradnja policije sa zajednicama“ radi se na podizanju svijesti javnosti, naročito žena, o rizicima pod kojima mogu postati žrtve trgovine ljudima. U Ministarstvu sigurnosti BiH i Agenciji SIPA (Security Investigation Protection Agency) postoji sistem praćenja lica za koje postoje osnovane sumnje da su angažovana u seksualnom biznisu.

Podaci o trgovini osobama u BiH se prikupljaju dva puta godišnje, a po potrebi i više. Odsjek za borbu protiv trgovine ljudima, Ministarstva sigurnosti BiH, u saradnji sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, je radio na uspostavi monitoring timova za praćenje stanja trgovine ljudima u BiH, kako bi se obezbjedilo lakše prikupljanje podataka. Izrađen je jedinstveni obrazac za prikupljanje podataka o potencijalnim i /ili identifikovanim žrtvama trgovine ljudima, u skladu sa mišljenjima i sugestijama svih nadležnih institucija, posebno Agencije za zaštitu ličnih podataka i Sektora za zaštitu podataka u okviru

¹⁰ Smanjenje općeg uvjeta za prijavu u misije – radno iskustvo od 5 godina umjesto 8 godina što ostaje vrijediti za muškarce- afirmativna mjera.

Ministarstva sigurnosti BiH. Putem jedinstvenog obrasca obezbjeđuju se sve potrebne informacije za vođenje baze podataka o žrtvama trgovine ljudima koja se nalazi u Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Međunarodna organizacija za migracije u BiH (IOM) je implementirala brojne aktivnosti u cilju prevencije i borbe protiv trgovine osobama. Organizovane su i podržane medijske kampanje, u cilju edukacije javnosti o problemu trgovine osobama i podrške građanima i građankama da prijavljuju slučajeve trgovine osobama.

Poseban rezultat međunarodnih organizacija koje se bave prevencijom i borbom protiv trgovine osobama je rad sa djevojčicama i ženama koje pripadaju vulnerabilnim grupama (Romkinje, raseljena lica, djeca bez roditelja, djeca iz siromašnijih porodica). U tu svrhu organizovane su radionice i seminari širom BiH, što je u skladu sa aktivnostima predviđenim u Gender akcionom planu za BiH.

Proveden je niz aktivnosti usmjerenih na podizanje svijesti javnosti o trgovini osobama i posebno ranjivim kategorijama. Jedna od preventivnih aktivnosti iz akcionih planova za Rome, realizirana u saradnji sa Caritasom BiH, je promotivna kampanja koja se odnosila na emitovanje kratkog spota na nekoliko radio i televizijskih emitera u BiH.

Mnoge nevladine organizacije pružaju pomoć žrtvama trgovine osobama. Direktna pravna pomoć koja se pruža ovim korisničkim kategorijama obuhvata pravno savjetovanje, sastavljanje pismenih podnesaka i dokumenata (zahtjeva, molbi, žalbi, predstavki, tužbi, itd), pravno zastupanje u upravnim, parničnim i drugim postupcima pred svim državnim organima, redovnim i drugim sudovima, kao i pružanje drugih oblika pravne pomoći u cilju zaštite prava i interesa korisnika¹¹.

2.5. Smanjena opasnost od miniranih područja u Bosni i Hercegovini

Činjenica da su velike površine u Bosni i Hercegovini još uvijek minirane dovodi do smanjenja mobilnosti stanovništva, ugrožavanja sigurnosti muškaraca i žena i smanjenja mogućnosti privrednog razvoja, naročito u ruralnim oblastima, te prepreku za ekonomski i društveni razvoj zemlje. Žene i muškarci su na drugačije načine pogođeni ovim problemom i zbog toga imaju različite potrebe i pristup njegovom rješavanju. Čišćenje površina od mina će uveliko doprinijeti poboljšanju sigurnosnih uslova u Bosni i Hercegovini i poboljšati mogućnosti razvoja poljoprivrede, stočarstva i izgradnje infrastrukture. Pomoć žrtvama mina predstavlja sveobuhvatan proces koji uključuje medicinsku, psihološku, društvenu i ekonomsku komponentu u cilju potpune socio ekonomske reintegracije žrtava mina u društvo.

Sve protuminske aktivnosti imaju zajednički cilj: smanjiti kontaminirajući uticaj mina na ljudski, socijalni, ekonomski i okolišni potencijal. Uzimajući u obzir različit uticaj i posljedice na žene i muškarce, veoma je važno uključiti principe ravnopravnosti spolova u planove i programe protivminskog djelovanja. Pokrenute su inicijative za integraciju gender

---

¹¹ Četvrti i peti periodični izvještaj Bosne i Hercegovine o provedbi Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena u Bosni i Hercegovini, Minisatrstvi za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, 2011.g.

komponente u aktivnostima protivminskog djelovanja, pogotovo u oblasti prikupljanja podataka razvrstanih po spolu i pomoći žrtvama od mina. Jedna od takvih inicijativa provedena je i u okviru UNDP Programa protivminskog djelovanja u BiH.

Tokom 2010. godine implementacija Strategije protivminskog djelovanja Bosne i Hercegovine (2009-2019. godina) odnosila se na uspostavljanje sigurnog okruženja za građane i građanke Bosne i Hercegovine, podsticaj održivog povratka i socio-ekonomskog razvoja u lokalnim zajednicama, odnosno opštinama ugroženim minama/NUS-om¹².

Studija o opštoj procjeni problema mina/NUS-a u Bosni i Hercegovini je identifikovala ukupno 1.631 ugroženu zajednicu pod uticajem NUS-a. Procjenjeno je da lokacije zagađene minama direktno utiču na sigurnost 921.513 ljudi, od čega 154.538 ljudi u zajednicama sa visokom ugroženosti, 342.550 ljudi u zajednicama sa srednjom ugroženosti i 424.425 ljudi u zajednicama sa niskom ugroženosti. Od ukupnog broja zajednica pod uticajem mina/NUS-a, 122 ili 7,48% su kategorizovane kao visoko ugrožene zajednice, 625 ili 38,32% kao srednje ugrožene zajednice, a 884 ili 54,19% kao nisko ugrožene zajednice.

Najveći broj ugroženih zajednica predstavljaju ruralne zajednice dok stanovnici urbanih sredina imaju relativno bezbjedan društveno-ekonomski život u poređenju sa ruralnom populacijom koja je u velikoj mjeri ekonomski zavisna od pristupa minski kontaminiranim područjima/zemljištu. S obzirom da svijetski prosjek za visoki uticaj mina/NUS-a na zajednice iznosi 10%, a 30% za srednji uticaj mina na zajednice, na osnovu broja ugroženih zajednica i nivoa uticaja mina/NUS-a, Bosna i Hercegovina se svrstava u red najugroženijih zemalja na svijetu¹³.

Trenutna veličina minski sumnjive površine iznosi 1.442,84 km² ili 2,81% u odnosu na ukupnu površinu Bosne i Hercegovine. Kroz operacije sistematskog izviđanja definisano je 10.866 minski sumljivih mikrolokacija, na kojima se, procjenjuje se, nalazi 213.000 mina/NUS-a. Trenutna veličina minski rizične površine, koja je definisana kroz operacije generalnog izviđanja, za dalje operacije humanitarnog deminiranja, iznosi 220,70 km²¹⁴.

Praćenje primjene Standarda i Standardnih operativnih procedura za upozoravanje na mine, koordinacija, nadzor i integrisanje upozoravanja na mine sa drugim protivminskim akcijama bilo je težište aktivnosti upozoravanja na mine u 2010. godini. Upozoravanje na mine je imalo ključnu ulogu u implementaciji Akcionih planova protivminskog djelovanja za opštine ugrožene minama/NUS-om, u okviru kojih su realizovani projekti upozoravanja na mine, odnosno projekti hitnog i trajnog obilježavanja, kao i postavljanje informativnih panoa/bilborda minske situacije.

U 2010. godini realizovana su 23 projekta upozoravanja na mine, pri čemu je o minskoj opasnosti edukovano 37.215 osoba. Pored navedenih projekata, NGO „Stop Mines” je implementirala projekat „Pazi mine” koji je obuhvatio distribuciju 25.265 slikovnica za đake prvih razreda u 430 osnovne škole u Bosni i Hercegovini.

¹² Izvještaj o protivminskom djelovanju u Bosni i Hercegovini za 2010. G.

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

U 2010. godini, u domenu pomoći žrtvama od mina, zabilježene su sljedeće aktivnosti:

- Završen je projekat „Revizija baze podataka“, od strane Crvenog Krsta BiH, nakon čega je izrađena i usvojena evaluacija „Analiza žrtava od mina u BiH“, koja uključuje podatke razvrstane po spolu i verifikovana je od strane Komisije za deminiranje u BiH;
- Formirana je Koordinaciona grupa za pomoć žrtvama od mina u BiH, a donesen je i Poslovnik o radu Koordinacione grupe za pomoć žrtvama od mina u BiH.
- Izrađen je i prezentiran portal žrtava od mina sa svim operativnim mogućnostima, a trenutno je u toku unošenje podataka i sadržaja portala.

Sve ove aktivnosti protivminskog djelovanja ne uključuju aspekt ravnopravnosti spolova u dovoljnoj mjeri. Potrebno je uraditi gender analize postojećih podataka, dokumenta, planova i programa. Na osnovu toga definisat će se mjere potrebne za postizanje ravnopravnosti spolova u pristupu informacijama i edukaciji, programima pomoći žrtvama od mina uključujući i pomoć ženama koje su izgubile muškog člana obitelji, kao pristup u korištenju očišćenih površina.

Tokom 2011/12.g. Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine i Centar za uklanjanje mina BiH intenzivirat će saradnju na implementaciji aktivnosti iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u BiH u oblasti deminiranja.

2.6. Povećano znanje i kapaciteti državnih službi za primjenu UNSCR 1325

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine i entitetski gender centri su od samog osnivanja započeli proces **obuka državnih službenika/ca** o pitanjima koja se tiču ravnopravnosti spolova. Do sada su održane brojne obuke koje su uključivale slijedeće teme: gender koncept, međunarodni i domaći pravni okvir i institucionalni mehanizmi za ravnopravnost spolova u BiH, integracija principa ravnopravnosti spolova u planove i programe institucija, te programsko/projektno planiranje koje uključuje gender standarde.

Jedna od veoma značajnih tema sa kojom su upoznate sve osobe nominovane za pitanja ravnopravnosti spolova u ministarstvima i drugim institucijama je UNSC Rezolucija 1325 i Akcioni plan za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini. Tokom perioda implementacije Akcionog plana, Agencija za ravnopravnost spolova BiH će nastaviti proces organizovanja obuka i upoznavanja državnih službenika/ca i drugih službenih lica sa sadržajem i značajem UNSCR 1325.

Agencija za ravnopravnost spolova BiH je započela saradnju sa Agencijom za državnu službu BiH kako bi tema ravnopravnosti spolova ušla u redovni program obuka. Izrađen je i prihvaćen modul obuke o ravnopravnosti spolova za državne službenike/ce. Zbog iskazane zainteresovanosti rukovodećih državnih službenika održane su **obuke za oko 100 rukovodećih državnih službenika**, što je stvorilo veću mogućnost uključivanja ravnopravnosti spolova u programe rada nadležnih institucija. Održan je i Trening trenera za zvanične edukatore Agencije za državnu službu BiH sa ciljem da se pitanja ravnopravnosti spolova, u odgovarajućem kontekstu, uključe i u postojeće module obuka za državne službenike.

Gender Centar Federacije Bosne i Hercegovine je, u saradnji sa Agencijom za državnu službu Federacije BiH, sproveo obuke rukovodećih državnih službenika/ca Federacije BiH o Zakonu o ravnopravnosti spolova u BiH. Cilj obuke je upoznavanje rukovodećih državnih službenika sa osnovama uključivanja principa ravnopravnosti spolova u zakone, strategije i politike, što predstavlja obavezu za sve institucije u skladu sa preuzetim međunarodnim obavezama i Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH, te u skladu sa Gender akcionim planom BiH. Obuke su organizovane u Sarajevu i Mostaru za ukupno 61- og, rukovodećeg državnog službenika. Gender centar Republike Srpske je sarađivao sa Agencijom za državnu upravu Republike Srpske u kreiranju modula jednakih mogućnosti i realizaciji obuka u državnoj upravi.

Veliki značaj za upoznavanje državnih službenika/ca sa UNSCR 1325 i obavezama iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u BiH su promocije Akcionog plana u Ministarstvu sigurnosti BiH, Graničnoj policiji BiH i SIPA-i. Tokom narednog perioda planirano je upoznavanje sa Rezolucijom i Akcionim planom državnih službenika/ca Ministarstva odbrane BiH i Ministarstva vanjskih poslova BiH.

2.7. Poboljšana mreža podrške i pomoći ženama i djevojčicama koje su bile žrtve za vrijeme ratnih sukoba

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u Federaciji BiH¹⁵ se osobama koje su preživjele seksualno zlostavljanje i silovanje priznaje status posebne kategorije civilnih žrtava rata. Na teritoriji Republike Srpske žrtve seksualnog zlostavljanja i silovanja tokom rata ostvaruju svoja prava priznavanjem statusa civilne žrtve rata u skladu sa **Zakonom o civilnim žrtvama rata Republike Srpske¹⁶**.

U prava koja žrtve seksualnog zlostavljanja i silovanja tokom rata ostvaruju statusom civilne žrtve rata spadaju: pravo na mjesečnu novčanu i drugu materijalnu pomoć, prava iz zdravstvene zaštite po zakonima o zdravstvenoj zaštiti, pravo na profesionalnu rehabilitaciju te na području Federacije BiH, prednost u zapošljavanju i psihološku i pravnu pomoć. Iznos mjesečne invalidnine za žrtve seksualnog zlostavljanja i silovanja nije ujednačen između entiteta i kreće se između 102.30 KM koji se isplaćuje u RS i 514,00 KM koji se isplaćuje u Federaciji BiH.

¹⁵ "Službene novine FBiH", br. 39/06: U skladu sa Zakonom koji je na snazi u Federaciji BiH žrtvama silovanja je priznat status posebne kategorije civilne žrtve rata. Kao dokazno sredstvo za priznavanje ovog statusa smatra se medicinska dokumentacija o liječenju izdata neposredno nakon nastanka oštećenja organizma, kao i odgovarajući dokaz izdat od strane nadležne institucije kao i dokumentacija izdata od strane nadležnih institucija, uključujući udruge građana, nevladinih organizacija ili druge ovlaštene organizacije koje se bave pružanjem pomoći osobama silovanja. Prema Uputstvu¹⁵, koje je donijelo Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH, u FBiH ovlaštenje za izdavanje Uvjerenja o utvrđenom statusu i posljedicama čina zlostavljanja i silovanja povjereno je Udruženju "Žena-žrtva rata".

¹⁶ „Službeni glasnik RS“, broj 25/93, 32/94, 37/07, 60/07, 111/09 i 118/09: Prema Zakonu koji je na snazi u RS status civilne žrtve rata se dobiva podnošenjem zahtjeva u roku od pet godina od dana kada je lice zadobilo oštećenje. Rok za priznavanje ovog prava je više puta produživan za lica koja su zakasnila sa podnošenjem zahtjeva i zadnji rok je bio 31.12.2007. godine. Postupak sticanja ovog prava zahtijeva procjenu oštećenja organizma od najmanje 60%, što otežava priznavanje statusa civilne žrtve rata. Preporuka je da se u procjenu uključuju psihološke posljedice, koje ove žrtve imaju. Potrebno je da se žrtve seksualnog nasilja i silovanja u ratu prepoznaju kao posebna kategorija civilnih žrtava rata.

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je organizovala **okrugli sto sa organizacijama civilnih žrtava rata pod nazivom „Kako do ostvarenja prava civilnih žrtava rata u BiH“**. Cilj okruglog stola bila je identifikacija problema i potreba civilnih žrtava rata, a posebno žrtava seksualnog nasilja za vrijeme konflikta, te nedostataka u implementaciji postojeće zakonske regulative. Na osnovu toga definisani su načini saradnje i mogućnosti podrške gender institucionalnih mehanizama rješavanju problema civilnih žrtava rata.

Na nivou države Bosne i Hercegovine započeo je proces izrade **Strategije u oblasti tranzicijske pravde**, koja će uključiti i pitanje žena civilnih žrtava rata i žrtava torture. Radnu grupu čine predstavnici/e: Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstva pravde BiH, Instituta za nestale BiH, enitetskih ministarstava pravde, Ministrastva za rad i socijalnu politiku Fedracije BiH, Ministarstva rada i boračko-invalidske zaštite RS, Vlade Brčko distrikta BiH i nevladinih organizacija. Trenutno je izrada teksta Strategije u završnoj fazi.

Iz sredstava Programa za implementaciju Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine (FIGAP Programa) finansiran je projekat Udruženja „Žena-žrtva rata“ koji ima za cilj utvrđivanje i rješavanje zdravstvenih potreba žena žrtava rata.

2.8. Unaprijeđena saradnja sa nevladinim i međunarodnim organizacijama na implementaciji UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini

Veoma značajni partneri nadležnih institucija u implementaciji Akcionog plana za implementaciju 1325 u Bosni i Hercegovini su međunarodne i nevladine organizacije, koje su aktivne u ovoj oblasti¹⁷.

Poseban značaj za saradnju između institucija, međunarodnih i nevladinih organizacija na implementaciju UNSCR 1325 imao je **projekat „Implementacija UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini kroz integraciju rodno senzitivnih politika u sigurnosnom sektoru“**. Projekat je razvijen i implementiran u saradnji Agencije za ravnopravnost spolova BiH, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, nevladine organizacije „Žene ženama“ i UN Women u BiH. Cilj Projekta bio je da kroz promociju Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u BiH i osnaživanje partnera, koji su nadležni za njegovu implementaciju, osigura provedbu Rezolucije UNSCR 1325 u BiH, na svim nivoima vlasti i donošenja odluka. Projekat je implementiran u periodu od 01.09.2010-30-06.2011.g.

Glavni partneri u realizaciji Projekta bile su institucije koje su zastupljene u Koordinacionom tijelu za provedbu Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u BiH (Ministarstvo

¹⁷ Poseban interes za proces implementacije Rezolucije 1325 su iskazale slijedeće međunarodne organizacije: UN (UNIFEM/UN Women i UNDP), ESDP misije u BiH (EUFOR i EUPM), u oblasti reforme sigurnosnog sektora, OSCE, u pogledu jačanja uloge žene u procesu donošenja odluka (izbori i sl.) i NATO, po pitanju integracije žena u vojne snage. Nevladine organizacije koje su dale doprinos implementaciji Rezolucije 1325 su: „Žene ženama“, Sarajevo, „Udružene Žene“, Banja Luka, „Centar za žene Žar“, Sarajevo, „Žena BiH“, Mostar, Helsinški parlament građana“, Banja Luka „Viktorija 99“, Jajce, „Forum žena“, Bratunac, „Horizonti“ Tuzla, „Most“ Višegrad, „Budućnost“ Modriča, „Lara“, Bijeljina, „Duvanjske“, Tomislavgrad, „Orhideja“, Stolac, „Fondacija lokalne demokratije“, Sarajevo, „Centar za pravnu pomoć“, Zenica, „Anima N“, Goražde, „Nova budućnost“, Sarajevo, „Aurora“, Sokolac, „Zora“, „sa Une“, Bihać, Žene i „Milićanin“ Milići, „Maja“ Kravica.

odbrane BiH, Ministarstvo sigurnosti BiH, Ministarstvo finansija i trezora BiH, Ministarstvo vanjskih poslova BiH, Centar za otklanjanje mina BiH, entitetska ministarstva unutrašnjih poslova i entitetski gender centri, pravosuđe i nevladine organizacije.

Prepoznavši značaj Koordinacionog tijela u implementaciji i praćenju Akcionog plana, Projekat je predvidio jačanje kapaciteta njegovih članova i članica. Održan je **dvodnevni Trening trenera (ToT) za članove/ice Koordinacionog tijela, dva jednodnevna seminara za predstavnike/ce sigurnosnog sektora, pravosuđa i nevladinih organizacija u Sarajevu i Banja Luci, šest redovnih sastanaka Koordinacionog tijela (oktobar, novembar, januar, mart, maj i juni), deset jednodnevnih radionica na lokalnom nivou** (treneri su bili članovi/ice Koordinacionog tijela i predstavnici/e lokalnih organizacija) i medijska promocija kroz izradu pamfleta (3000 primjeraka) i dvije radio emisije (Federacija BiH i RS).

Dvodnevni Trening trenera (ToT), organizovan je u januaru 2011.g. u Sarajevu. Treningu je prisustvovalo 17 članova/ica Koordinacionog tijela. Učesnici/ce su upoznati sa gender konceptom, uključivanjem principa ravnopravnosti spolova u sektor sigurnosti i vještinama organizovanja i držanja treninga i radionica. Na taj način su ojačani trenerski kapaciteti članova/ca Koordinacionog tijela. Stečeno znanje primijenjeno je prilikom promoviranja UNSCR 1325 i Akcionog plana u nadležnim institucijama i održavanja treninga za nevladine organizacije i predstavnike/ce sektora sigurnosti na lokalnom nivou¹⁸.

Jednodnevni seminar u Banja Luci je održan u februaru 2011.g. u zgradi Ministarstva unutrašnjih poslova RS. Seminaru su prisustvovali predstavnici/e Ministarstva unutrašnjih poslova RS, nevladinih organizacije i EUPM-a. Seminar u Sarajevu je organizovan u martu 2011.g. uz prisustvo predstavnika/ca sektora sigurnosti i nevladinih organizacija.

U evaluacijama nakon treninga je naglašeno da su treninzi bili izuzetno korisni, jer su omogućili bolje razumijevanje: koncepta ravnopravnosti spolova i njegove primjene u svakodnevnom životu i radu, važećeg međunarodnog i domaćeg pravnog okvira, kao i koraka za uključivanje gender koncepta u planove i programe rada, te izradu strategija i politika u institucijama sektora sigurnosti.

2.8.1. Saradnja sa nevladinim organizacijama

Atlantska inicijativa BiH je implementirala projekat: „**Pobrinimo se za našu sigurnost: Procjena stanja i nepristrasne konsultacije o rodu i reformi sektora sigurnosti u Bosni i Hercegovini**“, u saradnji sa udruženjem „Žene ženama“ iz Sarajeva.

Projekat je bio usmjeren na procjenu stanja ravnopravnosti spolova u sigurnosnom sektoru. Istraživanje je rađeno sa 35 institucija u 10 najvećih gradova u Bosni i Hercegovini.

¹⁸ Treninzi na lokalnom nivou održani su u slijedećim gradovima: Banja Luka (NVO Helsinški parlament građana), Tuzla (NVO Horizonti), Modriča (NVO Budućnost), Mostar (NVO Žena BH), Bihać (NVO Žene sa Une), Novo Goražde (NVO Viva), Istočno Sarajevo (NVO Nova Budućnost), Bratunac (NVO Maja Kravica), Foča (NVO Demokratski centar nove nade), Tomislavgrad (NVO Duvanjske) i Travnik (Lot tim-EUFOR).

Izveštaj je finaliziran u junu 2011.g. Agencija za ravnopravnost spolova BiH namjerava dati komentare na tekst izvještaja.

Nevladina organizacija **Forma F, Mostar** saradivala je sa Komisijom grada Mostara u cilju izrade Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 na lokalnom nivou.

Fondacija Bosanskohercegovačka inicijativa žena, Sarajevo radi sa najugroženijim grupama stanovništva (civilne žrtve rata, tražiteljice azila, izbjeglice). Poteškoće rada sa vulnerabilnim grupama su velike. Silovane žene nose velike traume i veoma je bitan način postupanja. Isto se odnosi i na tražiteljice azila koje dolaze iz kulturološki različitih podneblja. Ova nevladina organizacija provodi aktivnosti i na sprječavanju trgovine ženama, prije svega kroz ekonomsko osnaživanje žena i djevojčica i rad sa Romkinjama.

Nevladina organizacija **Žena BiH, Mostar** implementirala je aktivnosti koje se odnose na promociju UNSCR 1325, uvezivanjem rada institucija i pomoći žrtvama nasilja u porodici. Jedna od veoma značajnih aktivnosti koja se odnosila na promociju UNSCR 1325 bilo je potpisivanje preko 2000 razglednica „1325 razloga za mir“. Navedena inicijativa je predstavljena u medijima, te je informacija poslana Vijeću ministara BiH.

2.8.2. Saradnja sa međunarodnim organizacijama

U saradnji Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, **NATO Štaba, Sarajevo** i **UN Women u BiH**, u martu 2011.g. organizovan je „**Forum za razmjenu informacija o implementaciji UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini**“. Forumu su prisustvovali predstavnici/ce institucija, međunarodnih i nevladinih organizacija koje u okviru svojih nadležnosti i mandata rade na provedbu UN Rezolucije 1325 i Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini. Predstavljeni su dosadašnji rezultati institucija i organizacija i definisane preporuke za dalju saradnju. Zajednički zaključak Forumu je potreba bliže saradnje institucija, nevladinih i međunarodnih organizacija i stalna razmjena informacija o provedenim aktivnostima i planovima.

U saradnji sa NATO Štabom u Bosni i Hercegovini, Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je organizovala **obilježavanje 8. marta, Međunarodnog dana žena**. Tokom Konferencije, koja je održana u Zgradi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine podcrtan je značaj provedbe Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini.

UN Women obezbjeđuje tehničku i finansijsku podršku partnerima na implementaciji UNSCR 1325. U januaru 2011.g. UN Women je pokrenuo novi regionalni projekat sa ciljem implementacije UNSCR 1325 (2011-2013.) koji je podržala Vlada Kraljevine Norveške. Cilj je podržati izgradnju mira i implementaciju UNSCR 1325. Projekat se implementira u BiH, Makedoniji, Srbiji i Kosovu. Pored toga, UN Women je objavio poziv za prijavu projektnih prijedloga za nevladine organizacije. Zaprimitljene su 53 aplikacije i izabrana su 4 projektna prijedloga (ACIPS, Medica -Zenica, TPO i SKF 2000).

U saradnji sa Agencijom za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, UN Women je organizovao Konferenciju „**Indikatori i Akcioni plan za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini**“. Konferenciji su prisustvovali predstavnici/e nadležnih institucija, međunarodnih i nevladinih organizacija iz Bosne i Hercegovine, kao i predstavnici institucija

iz Srbije, Hrvatske i Slovenije, koje su nadležne za izradu akcionih planova za provedbu UNSCR 1325 u svojim državama. Sa ekspertima UN Women analizirani su i odabrani prioritetni indikatori iz Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini. Izrađen je Izvještaj rada Konferencije, koji je preveden na BHS jezike i distribuiran svim institucijama koje djeluju na provedbi Akcionog plana.

OSCE Misija u Bosni i Hercegovini u saradnji sa drugim institucijama daje podršku učešću žena na mjestima donošenja odluka. OSCE misija prati rad na procesuiranju maloljetnih prestupnika i praćenje suđenja ratnih zločina, koja uključuju seksualno nasilje, kao i zaštitu svjedoka i žrtava. Rad OSCE-a, također, uključuje pitanja procesuiranja i obrade slučajeva nasilja zasnovanog na spolu i pružanja zaštite žrtvama i svjedocima.

OSCE Misija u BiH planira organizaciju međunarodne Konferencije o implementaciji UNSCR 1325 u Sarajevu, u septembru 2011.g. Akcioni plan Bosne i Hercegovine će biti predstavljen kao primjer dobre prakse.

Jedan od zadataka **Delegacije EU u BiH** je poboljšanje položaja žena i sprječavanje rodno zasnovanog nasilja. Tokom proteklih godina implementirano je oko 12 projekata. Jedan od najvažnijih projekata bio je „**Razoružanje malokalibarskog oružja**“, koji je uključivao i gender aspekt. Tokom proteklih godina podržani su i projekti koji su imali za cilj pružanje podrške ženama žrtvama rata.

Aktivnosti **Američke ambasade u Bosni i Hercegovini** se odnose na povećavanje participacije žena, mir i sigurnost. Saradnja sa US Naval postgraduate school i saradnja sa Peace Support Operations Center (PSOTC), je veoma značajna i rezultirala je nizom zajednički realiziranih aktivnosti, kao što je konferencija održana u martu 2010.g. i kurs za pripadnike oružanih snaga, održan u junu 2010.g. koji se odnosio na rodnu ravnopravnost. Američka ambasada pomaže realizaciju sljedećih projekata, koji su značajni za provođenje UNSCR 1325 u BiH: „Centar za pravnu pomoć ženama koje su žrtve rata, nasilja i samohranim majkama“, „Podrška ženama političarkama“, „Pružanje pomoći ženama žrtvama trgovine osobama“.

2.8.3. Promocija Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini na međunarodnom nivou

S obzirom da je Bosna i Hercegovina tokom 2010.g. bila nestalna članica Vijeća sigurnosti UN-a, promocija Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u BiH, na međunarodnoj sceni, bila je od izuzetnog značaja za našu državu. Donošenje Akcionog plana pokazalo je namjere Bosne i Hercegovine da doprinosi izgradnji mira i stabilnosti uz ravnopravno učešće žena i muškaraca. Pored toga, Akcioni plan za implementaciju UNSCR 1325 u BiH predstavlja veoma koristan primjer za druge države članice, koje se nalaze u procesima izgradnje mira i sigurnosti sa naročitim naglaskom na oblast ravnopravnosti spolova.

Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je dostavila Stalnoj misiji Bosne i Hercegovine pri Ujedinjenim nacijama **Informaciju o provedbi UNSCR 1325 u BiH** i izradi Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325, nakon čega je Stalna misija Bosne i

Hercegovine pri Ujedinjenim nacijama na sjednici Vijeća sigurnosti, 16.12.2010.g., podnijela Izjavu o značaju UNSCR 1325, USCCR 1820, UNSCR 1888 i UNSCR 1889¹⁹.

Predstavnica Agencije za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je na Konferenciji „**Žene i politika u Jugoistočnoj Evropi**“, koja je održana u maju 2011.godine u Beču predstavila Akcioni plan za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini, kao i rezultate koje je Bosna i Hercegovina do sada postigla.

Za vrijeme Mađarskog predsjedavanja Evropskom unijom, u Briselu je 01.06.2011.g. organizovana je međunarodna Konferencija „**Ravnopravnost spolova i sigurnost – slučaj Bosna i Hercegovina**“. Cilj Konferencije je bio pregled stanja u Bosni i Hercegovini u oblasti sigurnosti i ravnopravnosti spolova. Tokom Konferencije Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine je predstavila Akcioni plan za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini i dala konkretne preporuke za dalju implementaciju i međunarodnu saradnju.

Na poziv OSCE Misije u Moldaviji Bosna i Hercegovina je poslala prezentaciju o izradi Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini. Primjer Bosne i Hercegovine je korišten kao „dobra praksa“ prilikom izrade Akcionog plana za provedbu UNSCR 1325 u Moldaviji.

3. Izazovi i prepreke implementacije Akcionog plana za provedbu UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini

Bosna i Hercegovina, kao država koja je prošla kroz konflikt, ima specifične sigurnosne potrebe. Za razliku od drugih evropskih i svjetskih država koje provode UNSCR 1325, Bosna i Hercegovina ima specifične probleme kada su u pitanju žene, mir i sigurnost.

Jedna od specifičnosti Bosne i Hercegovine je **trgovina osobama**. Zbog ekonomske nestabilnosti i visokog stepena socijalne isključenosti Bosna i Hercegovina sve više postaje zemlja porijekla žrtava trgovine osobama.

Specifičan problem je i pitanje **miniranih područja**, što predstavlja problem, između ostalog, i za razvoj ženskih privrednih potencijala u ruralnim oblastima.

Žrtve seksualnog nasilja za vrijeme rata predstavljaju posebno ugroženu grupu. Nedostaju programi resocijalizacije, prisutno je nerazumijevanje sredine i neupućenost stručnih osoba u specifičnost potreba ove grupe.

Kao glavne izazove u procesu implementacije Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini možemo izdvojiti:

- Nedovoljna usklađenost zakonske regulative sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini,

---

¹⁹ Izjava Nj.E. Ivana Barbalica, ambasadora Bosne i Hercegovine pri Ujedinjenim nacijama može se naći na: <http://www.bhmisijaun.org/Statements/n-security-council-debate-on-women-and-peace-and-security-report-of-the-secretary-general-on-the-implementation-of-resolutions-1820-2008-and-1888-2>.

- Nedostatak resursa u institucijama koje su odgovorne za implementaciju Akcionog plana (nedovoljan broj uposlenika/ca, slaba tehnička opremljenost, nerazvijeni programi za edukaciju),
- Slaba zastupljenost žena na pozicijama donošenja odluka u politici, političkim partijama, policijskim i vojnim snagama,
- Nedovoljno razumijevanje značaja UNSCR 1325.

4. Sljedeći koraci implementacije Akcionog plana za provedbu UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini

- Usklađivanje zakona sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini,
- Uspostavljanje i uređenje web stranice na kojoj će biti objedinjene sve informacije o provedbi UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini. Za prikupljanje, izradu, uređenje i finansiranje zadužena je Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine,
- Uspostava i podrška radu udruženjima žena policajki u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj,
- Imenovanje osoba za pitanja ravnopravnosti spolova u nadležnim institucijama, u kojima do sada nisu izvršena imenovanja,
- Organizacija promocije Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u BiH u Ministarstvu odbrane BiH i Ministarstvu vanjskih poslova BiH,
- Rad na poboljšanju uslova rada za žene pripadnice vojnih snaga,
- Nastavak promocije vojnog i policijskog poziva kao potencijalnog ženskog i muškog zanimanja,
- Nastavak integrisanja principa ravnopravnosti spolova u proces deminiranja i protivminskog djelovanja,
- Nastavak pružanja podrške programima resocijalizacije žena civilnih žrtava rata,
- Nastavak regionalne saradnje u procesu implementacije UNSCR 1325 u regionu Jugoistočne Evrope,
- Nastavak saradnje na nevladinim organizacijama i međunarodnim institucijama.

5. Monitoring i evaluacija

Izveštaj o provedbi Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini podnosi Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine Vijeću ministara Bosne i Hercegovine. Izveštaj se priprema prema utvrđenoj metodologiji izvještavanja, a na osnovu izvještaja ministarstava, institucija, međunarodnih, nevladinih organizacija i civilnog društva, koji su navedeni u Akcionom planu kao nosioci odgovornosti. Izveštaj se priprema i dostavlja Vijeću ministara BiH na usvajanje na godišnjoj osnovi.

Praćenje provedbe Akcionog plana vrši Koordinacioni odbor za praćenje provedbe Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini²⁰. Koordinacioni

²⁰ Koordinacioni odbor je formiran odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine na 154. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, koja je održana 29.06.2011.godine.

odbor se sastoji od dvadeset članova koji se imenuju na period trajanja Akcionog plana, mart 2010. godine – decembar 2013. godine.

Koordinacioni odbor je zadužen da prati provođenje Akcionog Plana za provedbu UNSCR-a 1325 u Bosni i Hercegovini 2010. - 2013. godine, a posebno da:

- a) Izrađuje, razmatra i usvaja godišnje operativne planove za implementaciju Akcionog plana;
- b) Koordinira implementaciju aktivnosti Akcionog plana u nadležnim institucijama, međunarodnim organizacijama i nevladinim organizacijama;
- c) Razmatra i predlaže Vijeću ministara Bosne i Hercegovine na usvajanje godišnje izvještaje o implementaciji Akcionog plana;
- d) Prati i druge aktivnosti koje su usmjerene na provođenje UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini.

Tokom Izvještajnog perioda Koordinacioni odbor za praćenje provedbe Akcionog plana za implementaciju UNSCR 1325 u Bosni i Hercegovini imao je šest sastanaka. Na sastancima su razmatrana pitanja: izmjena i dopuna zakonske regulative, imenovanja osoba za ravnopravnost spolova u institucijama, saradnja sa nevladinim i međunarodnim organizacijama, promocija Akcionog plana u institucijama i lokalnom nivou, organizovanje obuka i edukacija, planiranje daljih aktivnosti implementacije i dr.